

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 15 juli 2021 ^{*i}

”Överklagande – Artikel 194.1 FEUF – Principen om energisolidaritet –
Direktiv 2009/73/EG – Den inre marknaden för naturgas – Artikel 36.1 –
Europeiska kommissionens beslut om ändring av villkoren för undantag från de regler som är
tillämpliga på gasledningen OPAL rörande tillträde för tredje part och avgiftsregler med anledning
av en ansökan från den tyska tillsynsmyndigheten – Talan om ogiltigförklaring”

I mål C-848/19 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i stadgan för Europeiska unionens domstol, som ingavs
den 20 november 2019,

Förbundsrepubliken Tyskland, företrädd av J. Möller och D. Klebs, båda i egenskap av ombud,
biträdda av H. Haller, T. Heitling, L. Reiser och V. Vacha, Rechtsanwälte,

klagande,

i vilket de andra parterna är:

Republiken Polen, företrädd av B. Majczyna, M. Kawnik och M. Nowacki, samtliga i egenskap av
ombud,

sökande i första instans

Europeiska kommissionen, företrädd av O. Beynet och K. Herrmann, båda i egenskap av ombud,

svarande i första instans

Republiken Lettland, inledningsvis företrädd av K. Pommere, V. Soņeca och E. Bārdiņš, därefter
av K. Pommere, V. Kalniņa och E. Bārdiņš, samtliga i egenskap av ombud,

Republiken Litauen, företrädd av R. Dzikovič och K. Dieninis, båda i egenskap av ombud,

intervenienter i första instans,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

* Rättegångsspråk: polska.

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordförande R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan, N. Piçarra och A. Kumin samt domarna C. Toader (referent), D. Šváby, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe, P.G. Xuereb, L.S. Rossi och I. Jarukaitis,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: enhetschefen M. Aleksejev,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 13 januari 2021,

och efter att den 18 mars 2021 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Förbundsrepubliken Tyskland har yrkat att domstolen ska upphäva den dom som meddelades av Europeiska unionens tribunal den 10 september 2019, Polen/kommissionen (T-883/16, EU:T:2019:567) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogiltigförklarade tribunalen kommissionens beslut C(2016) 6950 final av den 28 oktober 2016 (nedan kallat det omtvistade beslutet) om ändring av villkoren för undantag från kraven på tillträde för tredje part och avgiftsregler som gäller för den ledning som ansluter till gasledningen i Östersjön (nedan kallad gasledningen OPAL) och som beviljats enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/55/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 98/30/EG (EUT L 176, 2003, s. 57).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 2 Direktiv 2003/55 har upphävts och ersatts av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2003/55/EG (EUT L 211, 2009, s. 94).
- 3 I artikel 32 i direktiv 2009/73, med rubriken ”Tillträde för tredje part”, som är identisk med artikel 18 i direktiv 2003/55, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att det införs en ordning för tredje parts tillträde till överförings- och distributionssystemen samt till [anläggningar för kondenserad naturgas (LNG)] för alla berättigade kunder, inbegripet leveransföretag. Systemet, grundat på offentliggjorda tariffer, ska tillämpas objektivt och utan att någon diskriminerande åtskillnad görs mellan systemanvändarna. Medlemsstaterna ska se till att dessa tariffer, eller de metoder som använts för att beräkna dem, godkänns av en i artikel 39.1 avsedd tillsynsmyndighet innan de träder i kraft i enlighet med artikel 41 samt att tarifferna – och metoderna om endast dessa har godkänts – offentliggörs innan de träder i kraft.

2. Systemansvariga för överföringssystem ska, om det behövs för att kunna utföra arbetsuppgifter bland annat avseende gränsöverskridande överföring, ha tillträde till nät som tillhör andra systemansvariga för överföringssystem.

3. Bestämmelserna i detta direktiv ska inte hindra att långsiktiga avtal ingås i den mån de överensstämmer med gemenskapens konkurrensregler.”

4 Artikel 36 i direktiv 2009/73, med rubriken ”Nya infrastrukturer”, som har ersatt artikel 22 i direktiv 2003/55, har följande lydelse:

”1. Större nya gasinfrastrukturprojekt, dvs. sammanlänknings-, LNG- och lagringsanläggningar, får på begäran undantas, under en fastställd tid, från bestämmelserna i artiklarna 9, 32, 33, 34, 41.6, 41.8 och 41.10 om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- a) Investeringen måste stärka konkurrensen vad gäller gasförsörjning och försörjningstrygghet.
- b) Den risknivå som är förenad med investeringen ska vara sådan att investeringen inte skulle bli av om inte undantag beviljades.
- c) Infrastrukturen måste ägas av en fysisk eller juridisk person som åtminstone vad avser juridisk form är skild från de systemansvariga inom vilkas system infrastrukturen kommer att byggas upp.
- d) Avgifter ska tas ut av användare av denna infrastruktur.
- e) Undantaget får inte skada konkurrensen eller en effektivt fungerande inre marknad för naturgas eller hindra det reglerade system till vilket infrastrukturen är kopplad från att fungera effektivt.

...

3. [Den nationella tillsynsmyndigheten får från fall till fall besluta om det undantag som avses i punkterna 1 och 2.

...

6. Ett undantag får gälla hela eller delar av den nya infrastrukturens kapacitet eller av den befintliga infrastrukturens kapacitet, om denna har ökat väsentligt.

Vid beslut om undantag ska det i varje enskilt fall övervägas om villkor måste anges för undantagets varaktighet och för icke-diskriminerande tillträde till infrastrukturen. När beslut om sådana villkor fattas ska hänsyn särskilt tas till den ytterligare kapacitet som ska byggas upp, eller förändringen av befintlig kapacitet, samt till projektets tidsplan och till nationella förhållanden.

...

8. Tillsynsmyndigheten ska så snart den mottagit en begäran om undantag utan dröjsmål skicka en kopia av denna till kommissionen. Beslutet ska omedelbart anmälas till kommissionen av den behöriga myndigheten tillsammans med alla relevanta upplysningar om beslutet. Dessa upplysningar får överlämnas till kommissionen i samlad form, för att kommissionen ska kunna fatta ett välgrundat beslut. I synnerhet ska upplysningarna innehålla följande, nämligen

- a) detaljerade skäl på grundval av vilka tillsynsmyndigheten eller medlemsstaten har beviljat eller vägrat undantaget tillsammans med en hänvisning till punkt 1, inklusive den eller de relevanta led i den punkten som beslutet grundar sig på, inklusive de ekonomiska upplysningar som motiverar behovet av undantaget,
- b) den analys som har gjorts av hur undantaget kommer att påverka konkurrensen och den inre naturgasmarknadens sätt att fungera,
- c) skälen till tidsperioden och den andel av den berörda gasinfrastrukturens totala kapacitet för vilken undantaget gäller,
- d) om undantaget gäller en sammanlänkning, resultatet av samrådet med de berörda tillsynsmyndigheterna, och
- e) infrastrukturens bidrag till diversifieringen av gasförsörjningen.

9. Senast två månader efter det att anmälan har mottagits får kommissionen fatta ett beslut om att tillsynsmyndigheten ska ändra eller återkalla beslutet att bevilja ett undantag. Den tvåmånadersperioden kan förlängas med ytterligare två månader under vilka kommissionen samlar in ytterligare upplysningar. Denna ytterligare period ska börja löpa dagen efter det att fullständiga upplysningar har mottagits. Den inledande tvåmånadersperioden kan även förlängas med både kommissionens och tillsynsmyndighetens medgivande.

...

Tillsynsmyndigheten ska följa kommissionens beslut att ändra eller återkalla beslutet om undantag inom en månad och ska meddela kommissionen i enlighet därmed.

...”

Tysk lagstiftning

- 5 28a § punkt 1 i Gesetz über die Elektrizitäts- und Gasversorgung (Energiewirtschaftsgesetz – EnWG) (lag om elektricitets- och gasförsörjning) av den 7 juli 2005 (BGBl. 2005 I, s. 1970), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i målet, ger Bundesnetzagentur (Federala nätmyndigheten, Tyskland) bland annat möjlighet att undanta sammanlänknings mellan Tyskland och andra stater från tillämpningen av bestämmelserna om tillträde för tredje part. Tillämpningsvillkoren för 28a § i denna lag motsvarar i huvudsak dem som föreskrivs i artikel 36.1 i direktiv 2009/73.

Bakgrunden till tvisten och det omtvistade beslutet

- 6 I det aktuella förfarandet kan bakgrunden till tvisten, såsom denna framgår av punkterna 5–18 i den överklagade domen, sammanfattas på följande sätt.
- 7 Den 13 mars 2009 underrättade den federala nätverksmyndigheten kommissionen om två beslut av den 25 februari 2009 som innebar att undantag gjordes, för en period av 22 år, för gränsöverskridande transportkapacitet i gasledningsprojektet OPAL – som är den markbundna delen i väster av gasledningen Nord Stream 1 – från tillämpningen av bestämmelserna om tillträde för tredje part i artikel 18 i direktiv 2003/55, vilka återges i artikel 32 i direktiv 2009/73, och de avgiftsregler som föreskrivs i artikel 25.2–25.4 i det förstnämnda direktivet. De två besluten avsåg de andelar som innehades av de två ägarna av gasledningen OPAL. Det bolag som ansvarar för driften av den 80-procentiga andel av gasledningen OPAL, som tillhör en av dessa två ägare, är OPAL Gastransport GmbH & Co. KG (nedan kallat OGT).
- 8 Genom beslut C(2009) 4694 av den 12 juni 2009 begärde kommissionen, med stöd av artikel 22.4 tredje stycket i direktiv 2003/55, nu artikel 36.9 i direktiv 2009/73, att den federala nätmyndigheten skulle ändra sina beslut av den 25 februari 2009 och lägga till två villkor. Det första villkoret avsåg ett förbud för ett dominerande företag på en eller flera stora naturgasmarknader att under ett år reservera mer än 50 procent av överföringskapaciteten i gasledningen OPAL vid den tjeckiska gränsen. Genom det andra villkoret infördes ett undantag från detta tak, vilket kunde överskridas om det berörda företaget på marknaden avyttrar en volym på 3 miljarder m³/år gas i gasledningen OPAL enligt ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande, under förutsättning att det bolag som förvaltar gasledningen eller det företag som är skyldigt att genomföra programmet garanterar tillgång till motsvarande överföringskapacitet och fritt val av uttagspunkt, samt under förutsättning att utformningen av programmen för gasöverföring och kapacitetsöverföring underställs den federala nätmyndighetens godkännande.
- 9 Den 7 juli 2009 ändrade den federala nätmyndigheten sina beslut av den 25 februari 2009 genom att anpassa dem till nämnda villkor och beviljade undantag från bestämmelserna om tredje parts tillträde och avgiftsbestämmelserna för en period på 22 år med stöd av direktiv 2003/55.
- 10 Enligt den tekniska utformningen av gasledningen OPAL, som togs i bruk den 13 juli 2011, får naturgas endast matas in vid gasledningens inmatningspunkt nära Greifswald (Tyskland) genom gasledningen Nord Stream 1, som används av Gazprom-koncernen för att överföra gas från ryska fyndigheter. Eftersom Gazprom inte genomfört det program för avyttring av gas som avses i beslut C(2009) 4694, har de icke-reserverade 50 procenten av gasledningen OPAL:s kapacitet aldrig använts.
- 11 Den 12 april 2013 begärde bolagen OGT, OAO Gazprom och Gazprom Export OOO formellt att den federala nätmyndigheten skulle ändra vissa bestämmelser i det undantag som beviljats genom dess beslut av den 25 februari 2009.
- 12 Efter denna begäran underrättade den federala nätmyndigheten den 13 maj 2016 kommissionen, med stöd av artikel 36 i direktiv 2009/73, om sin avsikt att ändra vissa bestämmelser i det undantag som beviljats genom dess beslut av den 25 februari 2009 avseende den del av gasledningen OPAL som drevs av OGT. Den ändring som föreslagits av den federala nätmyndigheten bestod i huvudsak i att ersätta den kapacitetsbegränsning som kunde reserveras

av dominerande företag enligt beslut C(2009) 4694 med en skyldighet för OGT att inom ramen för ett auktionsförfarande erbjuda minst 50 procent av sin driftskapacitet vid uttagspunkten i Brandov (Republiken Tjeckien).

- 13 Den 28 oktober 2016 antog kommissionen, med stöd av artikel 36.9 i direktiv 2009/73, det omtvistade beslutet, riktat till den federala nätmyndigheten. Beslutet offentliggjordes på kommissionens webbplats den 3 januari 2017.
- 14 I detta beslut godkände kommissionen de ändringar av undantagsreglerna som föreslagits av den federala nätmyndigheten med vissa reservationer, vilka bland annat avsåg, för det första, begränsningen av det ursprungliga erbjudandet om kapacitet som skulle auktioneras ut till 3 200 000 kWh/h (cirka 2,48 miljarder m³ per år) av bindande fritt allokierbar kapacitet och av 12 664 532 kWh/h (cirka 9,83 miljarder m³/år) bindande dynamiskt allokierbar kapacitet, för det andra, en ökning av den fritt allokierbara kapaciteten som skulle auktioneras ut påföljande år, så snart efterfrågan vid en årlig auktion översteg 90 procent av den erbjudna kapaciteten och vilken skulle ske i omgångar om på 1 600 000 kWh (cirka 1,24 miljarder m³/år) med ett tak på 6 400 000 kWh/h (cirka 4,97 miljarder m³/år), och, för det tredje, att ett företag eller en företagskoncern som har en dominerande ställning i Tjeckien eller som kontrollerar mer än 50 procent av den gas som anländer till Greifswald kan delta i auktionerna av bindande fritt allokierbar kapacitet endast till grundpriset, vilket inte bör vara högre än det genomsnittliga baspriset för den reglerade tariffen i överföringsnätet avseende överföring från Gaspoolområdet, vilket omfattar norra och östra Tyskland, till Tjeckien av jämförbara produkter under samma år.
- 15 Den 28 november 2016 ändrade den federala nätmyndigheten det undantag som beviljats genom dess beslut av den 25 februari 2009 avseende den andel av gasledningen OPAL som drevs av OGT, i enlighet med det omtvistade beslutet. Härigenom ingicks ett offentligrättsligt avtal med OGT, vilket enligt tysk rätt innebär att ett förvaltningsbeslut fattas.

Förfarandet vid tribunalen och den överklagade domen

- 16 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 16 december 2016 har Republiken Polen väckt talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet.
- 17 Till stöd för sin talan anförde Republiken Polen sex grunder. Den första grunden avsåg åsidosättande av artikel 36.1 a i direktiv 2009/73, jämförd med artikel 194.1 b FEUF, och av solidaritetsprincipen, den andra grunden avsåg kommissionens bristande behörighet och åsidosättande av artikel 36.1 i direktivet, den tredje grunden avsåg åsidosättande av artikel 36.1 b i direktivet, den fjärde grunden avsåg åsidosättande av artikel 36.1 a och e i direktivet, den femte grunden avsåg åsidosättande av internationella konventioner i vilka Europeiska unionen är part och den sjätte grunden avsåg åsidosättande av rättssäkerhetsprincipen.
- 18 Tribunalen tillät Förbundsrepubliken Tyskland att intervensera till stöd för kommissionens yrkanden och tillät Republiken Lettland och Republiken Litauen att intervensera tills stöd för Republiken Polens yrkanden.
- 19 Genom den överklagade domen ogiltigförklarade tribunalen det omtvistade beslutet på grundval av den första grunden, utan att pröva övriga grunder, och förpliktade kommissionen att bära sina rättegångskostnader och ersätta Republiken Polens rättegångskostnader.

- 20 Inom ramen för prövningen av den första grunden konstaterade tribunalen – efter att i punkt 60 i den överklagade domen ha underkänt denna grund som verkningslös i den del den grundade sig på artikel 36.1 a i direktiv 2009/73 – att det omtvistade beslutet hade antagits i strid med principen om energisolidaritet, såsom den formulerats i artikel 194.1 FEUF. Vad gäller räckvidden av denna princip påpekade tribunalen, i punkterna 72 och 73 i den överklagade domen, att denna princip innebär en allmän skyldighet för unionen och medlemsstaterna att beakta intressena hos alla aktörer som potentiellt berörs, vilket innebär att unionen och medlemsstaterna, inom ramen för utövandet av sina befogenheter inom ramen för unionens energipolitik, måste bemöda sig om att undvika att vidta åtgärder som kan påverka dessa intressen när det gäller försörjningstrygghet, ekonomisk och politisk genomförbarhet och diversifiering av försörjningskällor, för att ta hänsyn till deras faktiska ömsesidiga beroende och solidaritet.
- 21 Vid bedömningen av huruvida det omtvistade beslutet stred mot principen om energisolidaritet fann tribunalen, i punkterna 81 och 82 i den överklagade domen, att detta beslut stred mot denna princip, eftersom kommissionen, för det första, inte hade gjort någon bedömning av vilken inverkan ändringen av reglerna för driften av gasledningen OPAL hade på Polens försörjningstrygghet och, för det andra, det inte framgår att denna institution har undersökt de möjliga konsekvenserna på medellång sikt, särskilt för Republiken Polens energipolitik, av att en del av de naturgasvolymerna som tidigare överfördes via Yamal- och Braterstwo-ledningarna i stället överförs via transitleddningen Nord Stream 1/OPAL, och att det inte heller framgår att den har vägt dessa konsekvenser mot den ökade försörjningstryggheten på unionsnivå, vilken konstaterats av kommissionen.

Parternas yrkanden

- 22 Förbundsrepubliken Tyskland har yrkat att domstolen ska
- upphäva den överklagade domen,
 - återförvisa målet till tribunalen, och
 - fastställa att beslut om rättegångskostnaderna ska anstå.
- 23 Republiken Polen har yrkat att domstolen ska
- ogilla överklagandet i dess helhet, eftersom det är ogrundat, och såvitt gäller den tredje grunden avvisa denna, samt
 - förplikta Förbundsrepubliken Tyskland att ersätta rättegångskostnaderna.
- 24 Republiken Lettland och Republiken Litauen, som intervenerat i första instans, har yrkat att domstolen ska ogilla överklagandet.
- 25 Kommissionen, som inte har inkommit med någon svarsskrivelse med stöd av artikel 172 i domstolens rättegångsregler, har i den muntliga delen av förfarandet vid domstolen yrkat att domstolen ska bifalla överklagandet såvitt avser den första grunden.

Prövning av överklagandet

- 26 Förbundsrepubliken Tyskland har åberopat fem grunder till stöd för sitt överklagande.

Den första grunden: Felaktig rättslig bedömning av principen om energisolidaritet

Parternas argument

- 27 Klaganden har som första grund gjort gällande att principen om energisolidaritet i artikel 194.1 FEUF, i motsats till vad tribunalen slog fast i punkt 70 i den överklagade domen, inte är bindande, i den meningen att den inte medför rättigheter och skyldigheter för unionen och medlemsstaterna. Enligt Förbundsrepubliken Tyskland rör det sig om ett abstrakt begrepp som är rent politiskt och det utgör inte något rättsligt kriterium med stöd av vilket giltigheten av en rättsakt som antagits av en unionsinstitution kan bedömas. Det är endast genom en konkretisering i sekundärrätten som en sådan princip kan bli ett rättsligt kriterium som ska genomföras och tillämpas av de verkställande organen. Detta följer av att syftet med primärrätten inte är att fastställa rättsliga kriterier som kan åberopas i domstol, utan att i politiskt hänseende definiera den allmänna ram inom vilken unionen ska utvecklas och fastställa unionens mål. Dessa mål genomförs och konkretiseras genom förordningar och direktiv.
- 28 Enligt klaganden begick kommissionen inte något fel när den prövade kraven i artikel 36.1 i direktiv 2009/73, eftersom denna bestämmelse utgör det enda kriteriet för prövning av det omtvistade beslutets lagenlighet. I nämnda bestämmelse, som ger principen om energisolidaritet ett konkret rättsligt innehåll, uppställs endast kravet att försörjningstryggheten måste kontrolleras. Andra abstrakta aspekter av principen om energisolidaritet kan däremot inte åberopas vid domstol.
- 29 Förbundsrepubliken Tyskland har dessutom gjort gällande att det inte finns något som tyder på en skyldighet för kommissionen, i egenskap av unionens verkställande organ, som följer av principen om energisolidaritet som sådan, som går utöver det konkreta uttrycket för denna princip i artikel 36.1 i direktiv 2009/73. Denna princip är på sin höjd bindande för unionslagstiftaren.
- 30 Republiken Polen har, med stöd av Republiken Lettland och Republiken Litauen, gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den första grunden.
- 31 Republiken Polen har särskilt genmält att principen om energisolidaritet, till vilken det hänvisas i artikel 194.1 FEUF, utgör ett konkret uttryck för den allmänna principen om solidaritet mellan medlemsstaterna. Denna medlemsstat anser att de allmänna principerna, i hierarkin mellan unionens rättskällor, har samma rang som primärrätten. Republiken Polen har i detta avseende gjort gällande att sekundärrättsakter ska tolkas och att deras lagenlighet bedömas mot bakgrund av nämnda princip. Förbundsrepubliken Tysklands påstående att artikel 36.1 i direktiv 2009/73 utgör det enda kriteriet för prövning av det omtvistade beslutets lagenlighet är således felaktigt.
- 32 Enligt Republiken Polen är solidaritetsprincipen inte bara bindande för medlemsstaterna utan är även bindande för unionens institutioner, däribland kommissionen, som i egenskap av fördragets väktare ska tillvarata unionens allmänna intresse.

- 33 Republiken Polen har dessutom gjort gällande att unionens försörjningstrygghet i fråga om gas, som är ett av målen för unionens politik på energiområdet, ska säkerställas i enlighet med solidaritetsprincipen i artikel 194.1 FEUF. Denna princip utgör nämligen ett kriterium för att bedöma lagenligheten av de åtgärder som unionsinstitutionerna vidtar, i förevarande fall det omtvistade beslutet. Härav följer att Förbundsrepubliken Tysklands argument, som syftar till att begränsa nämnda princip till ett rent politiskt begrepp, saknar grund.
- 34 Republiken Lettland har gjort gällande att Förbundsrepubliken Tyskland felaktigt försöker inskränka räckvidden av och tillämpningsområdet för principen om energisolidaritet, trots att artikel 194.1 FEUF, som är en primärrättslig bestämmelse, ålägger medlemsstaterna och unionens institutioner skyldigheter. Denna princip hindrar medlemsstaterna från att vidta vissa åtgärder som hindrar en välfungerande union. Kommissionen ska i detta avseende se till att medlemsstaterna iakttar principen om energisolidaritet vid genomförandet av artikel 36.8 i direktiv 2009/73.
- 35 Republiken Litauen har även bestritt den kvalificering av principen om energisolidaritet som gjorts gällande i överklagandet. Enligt denna medlemsstat följer denna princip av principen om lojalt samarbete, som fastställs i artikel 4.3 FEU, och av solidaritetsprincipen, som fastställs i artikel 3.3 FEU. Principen om energisolidaritet kan, som en allmän princip i unionsrätten, åberopas inom ramen för domstolsprövningen av lagenligheten av kommissionens beslut enligt artikel 263 FEUF.
- 36 Vid förhandlingen anmodade domstolen kommissionen att yttra sig över den första grunden. Kommissionen har bekräftat att den instämmer i Förbundsrepubliken Tysklands argument, eftersom principen om energisolidaritet inte är ett självständigt rättsligt kriterium som kan åberopas för att bedöma en rättsakts lagenlighet. Enligt kommissionen gäller denna princip endast för unionslagstiftaren när denne antar en sekundärrättsakt. Kommissionen är i egenskap av verkställande organ endast bunden av de krav som föreskrivs i artikel 36.1 a i direktiv 2009/73 och principen om energisolidaritet kan endast utgöra ett kriterium mot bakgrund av vilket sekundärrätten ska tolkas.

Domstolens bedömning

- 37 I artikel 194.1 FEUF anges att inom ramen för upprättandet av den inre marknaden och dess funktion och med hänsyn till kravet på att skydda och förbättra miljön, ska målet för unionens politik på energiområdet vara att i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna garantera att energimarknaden fungerar, garantera energiförsörjningen i unionen, främja energieffektivitet och energibesparingar samt utveckling av nya och förnybara energikällor och främja sammankopplade energinät (dom av den 4 maj 2016, kommissionen/Österrike, C-346/14, EU:C:2016:322, punkt 72 och där angiven rättspraxis).
- 38 Den anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, som nämns i denna bestämmelse, utgör således på energiområdet ett specifikt uttryck för solidaritetsprincipen, som i sig utgör en av unionsrättens grundläggande principer.
- 39 Utöver artikel 194.1 FEUF hänvisas det nämligen i flera bestämmelser i fördragen till solidaritetsprincipen. När det gäller EU-fördraget anger medlemsstaterna i ingressen till detta fördrag att de, genom att upprätta en union, avser att ”stärka solidariteten mellan sina folk”. Solidaritet nämns även i artikel 2 FEU, som ett av kännetecknen för ett samhälle grundat på medlemsstaternas gemensamma värden, och i artikel 3.3 tredje stycket FEU, enligt vilken

unionen bland annat ska främja solidaritet mellan medlemsstaterna. Enligt artikel 21.1 FEU är även solidariteten en av de principer som styr unionens yttre åtgärder, och enligt artikel 24.2 och 24.3 FEU ingår solidariteten i bestämmelserna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken såsom ”ömsesidig politisk solidaritet” mellan medlemsstaterna.

- 40 När det gäller EUF-fördraget nämns i artikel 67.2 FEUF uttryckligen solidaritet mellan medlemsstaterna i fråga om asyl, invandring och kontroll av yttre gränser. Tillämpningen av denna princip på området bekräftas i artikel 80 FEUF. I avdelning VIII i tredje delen av EUF-fördraget, särskilt i kapitel 1 om den ekonomiska politiken, hänvisar artikel 122.1 FEUF även uttryckligen till en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, vilken även återfinns i artikel 222 FEUF, enligt vilken unionen och dess medlemsstater ska handla gemensamt i en anda av solidaritet om en medlemsstat utsätts för en terroristattack eller drabbas av en katastrof.
- 41 Av detta följer, såsom tribunalen med rätta påpekade i punkt 69 i den överklagade domen, att solidaritetsprincipen ligger till grund för unionens rättsordning som helhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 februari 1973, kommissionen/Italien, 39/72, EU:C:1973:13, punkt 25, och dom av den 7 februari 1979, kommissionen/Förenade kungariket, 128/78, EU:C:1979:32, punkt 12) och har ett nära samband med principen om lojalt samarbete, som slås fast i artikel 4.3 FEU, enligt vilken unionen och medlemsstaterna ska respektera och bistå varandra när de fullgör de uppgifter som följer av fördragen. Domstolen har i detta avseende bland annat slagit fast att denna princip inte bara innebär en skyldighet för medlemsstaterna att vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa unionsrättens tillämplighet och verkan, utan även en skyldighet för unionens institutioner att samarbeta lojalt med medlemsstaterna (dom av den 8 oktober 2020, Union des industriels de la protection des plantés, C-514/19, EU:C:2020:803, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 42 När det gäller påståendet om solidaritetsprincipens abstrakta karaktär, vilket Förbundsrepubliken Tyskland har gjort gällande till stöd för sitt påstående att denna princip inte kan tillämpas inom ramen för lagenlighetsprövningen av kommissionens rättsakter, ska det betonas att domstolen, såsom generaladvokaten påpekade i punkt 69 i sitt förslag till avgörande, uttryckligen hänvisade till solidaritetsprincipen i artikel 80 FEUF i syfte att fastställa att medlemsstaterna i sak har underlåtit att uppfylla vissa skyldigheter enligt unionsrätten när det gäller gränskontroller, asyl och invandring (dom av den 6 september 2017, Slovakien och Ungern/rådet, C-643/15 och C-647/15, EU:C:2017:631, punkt 291, samt dom av den 2 april 2020, kommissionen/Polen, Ungern och Republiken Tjeckien (Mekanism för tillfällig omplacering av personer som ansöker om internationellt skydd) (C-715/17, C-718/17 och C-719/17, EU:C:2020:257, punkterna 80 och 181).
- 43 Det finns emellertid inget som tyder på att solidaritetsprincipen i artikel 194.1 FEUF, som sådan, inte kan ha bindande rättsverkan för medlemsstaterna och unionens institutioner. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 76 och 77 i sitt förslag till avgörande, utgör denna princip tvärtom, såsom framgår av bestämmelsens ordalydelse och själva strukturen, grundvalen för samtliga unionspolitiska mål på energiområdet, genom att samla ihop dem och ge dem ett sammanhang.
- 44 Härav följer att de rättsakter som antas av unionsinstitutionerna, inbegripet kommissionen inom ramen för denna politik, ska tolkas och bedömas mot bakgrund av principen om energisolidaritet.

- 45 Förbundsrepubliken Tysklands argument att principen om energisolidaritet på sin höjd kan vara bindande för unionslagstiftaren, och inte för kommissionen i egenskap av verkställande organ, kan inte godtas. Denna princip utgör, i likhet med de allmänna principerna i unionsrätten, ett kriterium för bedömning av lagenligheten av de åtgärder som unionsinstitutionerna vidtar.
- 46 I motsats till Förbundsrepubliken Tysklands argument att artikel 36.1 i direktiv 2009/73 utgör ett genomförande av principen om energisolidaritet i sekundärrätten och följaktligen utgör den enda artikel mot bakgrund av vilken lagenligheten av det omtvistade beslutet ska prövas, konstaterar domstolen att denna princip kan åberopas på området för unionens energipolitik inom ramen för upprättandet av den inre marknaden för naturgas eller denna marknads funktion.
- 47 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 76 och 104 i sitt förslag till avgörande kan nämnda princip inte heller likställas med eller begränsas till kravet på försörjningstrygghet i artikel 36.1 i direktiv 2009/73, som endast är ett av de olika uttryck som principen om energisolidaritet kan ta sig. I artikel 194.1 FEUF anges nämligen i punkterna a–d fyra olika mål som, i en anda av solidaritet mellan medlemsstaterna, eftersträvas med unionens politik på energiområdet. Den nämnda artikel 36.1 i detta direktiv kan nämligen inte tolkas så, att den begränsar räckvidden av principen om energisolidaritet, som anges i artikel 194.1 FEUF, vilken, såsom påpekats ovan i punkt 43, styr hela unionens politik på energiområdet.
- 48 Den omständigheten att principen om energisolidaritet inte nämns i artikel 36.1 i direktiv 2009/73 befriar följaktligen inte kommissionen från skyldigheten att pröva denna principns inverkan på de undantagsbestämmelser som antogs genom det omtvistade beslutet.
- 49 Av det ovan anförda följer att tribunalen gjorde en riktig bedömning när den i punkt 70 i den överklagade domen slog fast att solidaritetsprincipen medför rättigheter och skyldigheter för såväl unionen som medlemsstaterna, eftersom unionen är bunden av en solidaritetsskyldighet gentemot medlemsstaterna och medlemsstaterna är bundna av en solidaritetsskyldighet mellan sig och gentemot unionens gemensamma intresse och den politik som unionen bedriver.
- 50 Detta konstaterande påverkas inte av det argument som kommissionen utvecklade vid förhandlingen, enligt vilket den inte hade fått några uppgifter om att det fanns en risk för försörjningstryggheten på den polska gasmarknaden, vilket motiverar att principen om energisolidaritet inte beaktades i det omtvistade beslutet.
- 51 En sådan avsaknad av självmant meddelade uppgifter om risker för försörjningstryggheten på den polska gasmarknaden kan nämligen inte motivera att kommissionen underlåter att undersöka vilken inverkan det omtvistade beslutet skulle kunna ha på gasmarknaden i de medlemsstater som potentiellt berörs.
- 52 Principen om energisolidaritet, jämförd med principen om lojalt samarbete, kräver således att kommissionen kontrollerar huruvida det föreligger en fara för gasförsörjningen på medlemsstaternas marknader när den antar ett beslut på grundval av artikel 36 i direktiv 2009/73.
- 53 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 116 i sitt förslag till avgörande kräver principen om energisolidaritet att unionsinstitutionerna, inbegripet kommissionen, gör en avvägning mellan de intressen som står på spel mot bakgrund av denna princip, med beaktande av såväl medlemsstaternas som hela unionens intressen.
- 54 Av det ovan anförda följer att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den första grunden.

Den andra grunden: Huruvida principen om energisolidaritet inte är tillämplig

Parternas argument

- 55 Förbundsrepubliken Tyskland har genom sin andra grund gjort gällande att tribunalen, i punkt 72 i den överklagade domen, gjorde en felaktig rättstillämpning när den konstaterade att principen om solidaritet innebär en allmän skyldighet för unionen och medlemsstaterna att, vid utövandet av sina respektive befogenheter, beakta samtliga intressen som potentiellt berörs.
- 56 Enligt klaganden underlät tribunalen att beakta den omständigheten att principen om energisolidaritet är en nödmekanism som endast ska tillämpas i undantagsfall och som i sådana fall innebär en ovillkorlig biståndsskyldighet, vilken medför ”ovillkorlig lojalitet”. Ett beaktande av denna princip i andra fall än i undantagsfall skulle få till följd att beslutsfattandet inom unionen försvåras eller hindras, eftersom de olika ståndpunkterna och syftena mycket sällan kan förenas. Så är fallet i förevarande mål, eftersom Republiken Polens intressen skiljer sig från Förbundsrepubliken Tysklands intressen i det sammanhang som omfattas av det omtvistade beslutet.
- 57 Nämda princip innebär således endast en skyldighet att bistå vid katastrofer eller kriser. Denna tolkning bekräftas av artikel 3.3 FEU jämförd med artikel 222 FEUF.
- 58 Även om Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010 (EUT L 280, 2017, s. 1) ännu inte var tillämplig när det omtvistade beslutet antogs, visar artikel 13 i den förordningen att biståndsskyldigheten, som följer av principen om energisolidaritet, endast bör tillämpas som en yttersta åtgärd i en absolut nödsituation.
- 59 Enligt Förbundsrepubliken Tyskland var kommissionen inte skyldig att i detta beslut beakta principen om energisolidaritet, eftersom det omtvistade beslutet inte hade antagits i ett sådant brådskande sammanhang. Denna medlemsstat anser därför att den överklagade domen ska upphävas, eftersom den endast grundar sig på påståendet att det saknas en hänvisning till denna princip i det omtvistade beslutet.
- 60 Republiken Polen har, med stöd av Republiken Lettland och Republiken Litauen, gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den andra grunden.
- 61 Republiken Polen har särskilt genmält att det i artikel 194.1 FEUF föreskrivs att principen om solidaritet mellan medlemsstaterna ska beaktas vid alla åtgärder som omfattas av unionens politik på energiområdet, utan att denna skyldighet är begränsad till krisåtgärder. Enligt denna medlemsstat är det nämligen bättre att förebygga krissituationer än att avhjälpa dem.
- 62 Förbundsrepubliken Tysklands analogi mellan artikel 194 FEUF och artikel 222 FEUF är inte heller korrekt, eftersom de särskilda mekanismer och nödmekanismer som föreskrivs i artiklarna 122 och 222 FEUF är av ett annat slag och har andra syften än principen om energisolidaritet i artikel 194 FEUF.
- 63 Förbundsrepubliken Tysklands argument att mekanismerna i förordning 2017/1938 visar att biståndsskyldigheten endast ska tillämpas som en yttersta åtgärd är också felaktigt. I denna förordning föreskrivs nämligen förebyggande åtgärder och nödmekanismer i händelse av kris. I förevarande fall anser Republiken Polen att det föreligger en verklig risk för

försörjningstryggheten för energi i Polen och i länderna i Central- och Östeuropa om det omtvistade beslutet skulle tillämpas, på grund av Gazproms dominerande ställning på gasmarknaden.

- 64 Republiken Lettland har gjort gällande att principen om energisolidaritet inte enbart är tillämplig på exceptionella fall när de uppkommer, utan att principen även innebär att förebyggande åtgärder ska vidtas. Denna princip kan inte tolkas så, att den innebär en ”ovillkorlig lojalitet”, utan ska förstås så, att beslutsprocessen innebär att hänsyn ska tas till grannstaternas och regionens särdrag och att unionens gemensamma mål på energiområdet ska iakttas. Kommissionen var således skyldig att i det omtvistade beslutet bedöma huruvida de ändringar som föreslagits av den tyska tillsynsmyndigheten kunde påverka energiintressena hos de medlemsstater som potentiellt berörs.
- 65 Republiken Litauen har även bestritt Förbundsrepubliken Tysklands ståndpunkt, eftersom denna ståndpunkt grundar sig på en alltför snäv tolkning av principen om energisolidaritet som varken är förenlig med ordalydelsen i artikel 194 FEUF eller med de rättigheter och skyldigheter som följer av denna bestämmelse.
- 66 Kommissionen har inte yttrat sig angående den andra grunden.

Domstolens bedömning

- 67 Det kan konstateras att ordalydelsen i artikel 194 FEUF inte innehåller något som tyder på att principen om energisolidaritet på området för unionens energipolitik är begränsad till de situationer som avses i artikel 222 FEUF. Tvärtom ska den anda av solidaritet som nämns i artikel 194.1 FEUF, av de skäl som anges i punkterna 41–44 ovan, vara vägledande för alla åtgärder som rör unionens politik på detta område.
- 68 Detta konstaterande påverkas inte av artikel 222 FEUF, som inför en solidaritetsklausul, enligt vilken unionen och dess medlemsstater ska handla gemensamt i en anda av solidaritet om en medlemsstat utsätts för en terroristattack eller drabbas av en naturkatastrof eller en katastrof som orsakas av människor. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 126 och 127 i sitt förslag till avgörande avser artikel 194.1 FEUF och artikel 222 FEUF nämligen olika situationer och har olika syften.
- 69 Principen om energisolidaritet, som avses i artikel 194 FEUF, ska således beaktas av unionens institutioner och av medlemsstaterna inom ramen för upprättandet av den inre marknaden och dess funktion, och bland annat den inre marknaden för naturgas, genom att garantera en trygg energiförsörjning inom unionen. Detta innebär inte bara att nödsituationer ska hanteras när de uppkommer, utan även att åtgärder ska vidtas för att förhindra krissituationer. För detta ändamål är det nödvändigt att bedöma huruvida det föreligger risker för medlemsstaternas och unionens energiintressen, och särskilt för en trygg energiförsörjning, i syfte att göra en sådan avvägning som det hänvisas till ovan i punkt 53.
- 70 Vad vidare gäller förordning 2017/1938, som Förbundsrepubliken Tyskland har åberopat till stöd för sitt argument att biståndsskyldigheten endast ska tillämpas som en yttersta åtgärd, ska det påpekas att det i denna förordning föreskrivs två kategorier av åtgärder, dels förebyggande åtgärder som syftar till att undvika att eventuella krissituationer uppstår, dels nödatgärder som föreskrivs i händelse av en krissituation.

- 71 Tribunalen gjorde således en riktig bedömning när den, i punkterna 71–73 i den överklagade domen, slog fast att principen om energisolidaritet innebär en allmän skyldighet för unionen och medlemsstaterna att – vid utövandet av sina respektive befogenheter inom ramen för unionens energipolitik – beakta intressena hos alla aktörer som potentiellt berörs, genom att undvika att vidta åtgärder som kan påverka deras intressen när det gäller försörjningstrygghet, ekonomisk och politisk genomförbarhet samt diversifiering av försörjningskällor, och detta för att ta hänsyn till deras faktiska ömsesidiga beroende och solidaritet.
- 72 Vad gäller Förbundsrepubliken Tysklands argument att för det fall principen om energisolidaritet skulle vara tillämplig i andra fall än i krissituationer, skulle det innebära att unionen och medlemsstaterna var bundna av en ”ovillkorlig lojalitet” som skulle försvåra beslut inom unionen, framhåller domstolen att en sådan tolkning grundar sig på en felaktig tolkning av den överklagade domen.
- 73 I punkt 77 i den överklagade domen, som inte omfattas av överklagandet, gjorde tribunalen nämligen en riktig bedömning när den slog fast att tillämpningen av principen om energisolidaritet inte innebär att unionens energipolitik inte i något fall får ha en negativ inverkan på en medlemsstats särskilda intressen på detta område. Såsom domstolen har framhållit ovan i punkterna 53 och 69 är unionens institutioner och medlemsstaterna emellertid skyldiga att vid genomförandet av denna politik beakta såväl unionens som de olika medlemsstaters intressen som potentiellt berörs och göra en avvägning mellan dessa intressen i händelse av intressekonflikter.
- 74 Följaktligen kan överklagandet inte vinna bifall på den andra grunden.

Den tredje grunden: Huruvida kommissionen gjorde en felaktig bedömning när den beaktade principen om energisolidaritet

Parternas argument

- 75 För det fall domstolen skulle anse att principen om energisolidaritet är ett kriterium som är tillämpligt på det omtvistade beslutet, har Förbundsrepubliken Tyskland genom sin tredje grund gjort gällande att tribunalen underlät att ta hänsyn till, för det första, att kommissionen faktiskt beaktade denna princip när den antog beslutet och, för det andra, att denna institution inte var skyldig att i detalj ange på vilket sätt den hade beaktat den.
- 76 Enligt Förbundsrepubliken Tyskland gjorde tribunalen sig skyldig till felaktig rättstillämpning när den i punkt 81 i den överklagade domen fann att kommissionen inte hade undersökt principen om energisolidaritet på grund av att den inte hade undersökt hur ändringen av reglerna för driften av gasledningen OPAL påverkade försörjningstryggheten på den polska gasmarknaden.
- 77 Enligt klaganden motsägs tribunalens konstaterande, för det första, av förfarandet för antagandet av det omtvistade beslutet, vilket bland annat inbegriper Republiken Polens ingivande av skriftliga yttranden före antagandet av detta beslut, såsom framgår av punkt 10 i beslutet, för det andra, av en studie som genomförts av en arbetsgrupp, bestående av företrädare för Ryska federationens energiministerium och kommissionen angående en effektivare drift av gasledningen OPAL, såsom framgår av punkt 17 i det omtvistade beslutet, för det tredje, av innehållet i ett pressmeddelande från kommissionen av den 26 oktober 2016 om konsekvenserna av detta beslut

för gasmarknaden i Europa, vilket även framgår av punkterna 80–88 i detta beslut, och, för det fjärde, av kommissionens kontroll av försörjningstryggheten vid prövningen av undantagsvillkoren enligt artikel 36 i direktiv 2009/73.

- 78 Dessutom finns det mellan Republiken Polen och Gazprom ett transitavtal för överföring av naturgas via den polska delen av gasledningen Yamal som syftar till att fram till år 2020 leverera gas till marknaderna i Västeuropa, inbegripet den polska marknaden. Det finns även ett avtal mellan den största polska energileverantören och Gazprom för leveranser av naturgas fram till slutet av år 2022.
- 79 Förbundsrepubliken Tyskland har dessutom gjort gällande att Republiken Polen, enligt denna polska energileverantörs uttalanden, syftar till att uppnå oberoende i förhållande till rysk gas fram till åren 2022/2023.
- 80 Förbundsrepubliken Tyskland har även hävdade att det omtvistade beslutet förbättrar Republiken Polens ställning i förhållande till denna stats ställning enligt kommissionens beslut C(2009) 4694, mot vilket denna medlemsstat hade kunnat väcka talan. Vidare bidrar gasledningen OPAL till förverkligandet av den inre marknaden för naturgas genom att gynna gränsöverskridande handel och försörjningstrygghet.
- 81 Republiken Polen anser att den tredje grunden inte kan tas upp till sakprövning, eftersom den syftar till att ifrågasätta bedömningar av de faktiska omständigheterna.
- 82 I sak har Republiken Polen, med stöd av Republiken Lettland och Republiken Litauen, gjort gällande att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser denna grund.

Domstolens bedömning

- 83 Genom sin tredje grund har klaganden gjort gällande att kommissionen, i det omtvistade beslutet och under förfarandet för antagandet av detta beslut, prövade principen om energisolidaritet inom ramen för ändringen av reglerna för driften av gasledningen OPAL, som avsågs med det omtvistade beslutet, och konsekvenserna av detta beslut på den polska gasmarknaden.
- 84 Vid förhandlingen vid domstolen bestred inte kommissionen tribunalens bedömning när det gäller det omtvistade beslutet, samtidigt som kommissionen gjorde gällande att den enligt dess uppfattning inte var skyldig att göra en bedömning av riskerna för de medlemsstaters intressen som potentiellt berörs och således inte heller att göra en avvägning mellan dessa intressen med hänsyn till att den hade gjort en helhetsbedömning av huruvida det omtvistade beslutet utgjorde ett hot mot alternativa gasledningar och funnit att så inte var fallet.
- 85 Det framgår av artikel 256.1 andra stycket FEUF och artikel 58 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol att ett överklagande ska vara begränsat till rättsfrågor, vilket innebär att tribunalens bedömning av de faktiska omständigheterna inte, utom i det fall då dessa omständigheter har missuppfattats, utgör en rättsfråga som i sig kan prövas i ett mål om överklagande.
- 86 Det kan emellertid konstateras att Förbundsrepubliken Tyskland, genom en del av sin argumentation inom ramen för den tredje grunden, har ifrågasatt bedömningar av faktiska omständigheter.

- 87 I den mån klaganden har åberopat faktiska omständigheter som hänför sig till antagandet av det omtvistade beslutet och omständigheter som till och med följde på detta antagande, i syfte att ifrågasätta tribunalens bedömning att kommissionen i detta beslut inte hade prövat frågan huruvida den ändring av reglerna för driften av gasledningen OPAL som föreslagits av den tyska tillsynsmyndigheten kunde påverka de medlemsstaters energiintressen som potentiellt berörs, har denna medlemsstat närmare bestämt endast ifrågasatt tribunalens bedömning av de faktiska omständigheterna, vilket inte omfattas av domstolens prövning.
- 88 Härav följer att den tredje grunden inte kan tas upp till sakprövning i detta avseende.
- 89 I den mån klaganden genom denna grund har ifrågasatt tribunalens tolkning av det omtvistade beslutet och därvid åberopat de punkter i beslutet som avses i punkt 77 ovan, kan överklagandet inte vinna bifall såvitt avser denna grund.
- 90 Ingen av dessa punkter i det omtvistade beslutet kan nämligen påverka tribunalens konstaterande i punkt 82 i den överklagade domen, enligt vilket kommissionen i nämnda beslut underlät att pröva vilka konsekvenserna skulle bli, på medellång sikt, för bland annat Republiken Polens energipolitik av en överföring till transitvägen Nord Stream 1/OPAL när det gäller en del av de naturgasvolymerna som tidigare transporterades genom gasledningarna Yamal och Bratstvo, och att göra en avvägning mellan dessa effekter och den ökade försörjningstryggheten på unionsnivå.
- 91 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall på den tredje grunden i den del den kan upptas till sakprövning.

Den fjärde grunden: Huruvida kommissionen inte har någon skyldighet att nämna principen om energisolidaritet

Parternas argument

- 92 Förbundsrepubliken Tyskland har genom sin fjärde grund gjort gällande dels att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning när den i punkt 79 i den överklagade domen konstaterade att det inte framgick av det omtvistade beslutet att kommissionen faktiskt hade gjort en bedömning av principen om energisolidaritet, dels att kommissionen inte var skyldig att nämna denna princip i det omtvistade beslutet. Enligt denna medlemsstat är beslutet korrekt, eftersom det inte äventyrar försörjningstryggheten för gas i Polen, vilken inte var hotad, varför kommissionen inte hade någon anledning att göra en fördjupad prövning av det omtvistade beslutets följder för den polska gasmarknaden.
- 93 Klaganden har i detta avseende hänvisat till domstolens praxis avseende skyldigheten att motivera rättsakter, bland annat domen av den 11 juli 1989, *Belasco m.fl./kommissionen* (246/86, EU:C:1989:301), punkt 55, och principen om god förvaltningssed, som garanteras i artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Härav följer att det inte är nödvändigt att specificera alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter. I förevarande fall skulle en skyldighet för kommissionen att redogöra för samtliga följder för medlemsstaterna av det omtvistade beslutet, mot bakgrund av principen om energisolidaritet, gå utöver de krav som uppställs i unionsrätten.
- 94 Republiken Polen har gjort gällande att den fjärde grunden är verkningslös och att överklagandet under alla omständigheter inte kan vinna bifall på denna grund.

- 95 Republiken Litauen, som har analyserat denna grund tillsammans med den tredje grunden, delar denna bedömning.
- 96 Republiken Lettland och kommissionen har inte yttrat sig över den fjärde grunden.

Domstolens bedömning

- 97 Det ska påpekas att tribunalen, i punkterna 79–82 i den överklagade domen, inte bara konstaterade att solidaritetsprincipen inte nämndes i det omtvistade beslutet, utan även att det av beslutet inte framgår att kommissionen på ett lämpligt sätt hade bedömt inverkan av utvidgningen av undantaget avseende gasledningen OPAL på den polska gasmarknaden och på marknaderna i andra medlemsstater än Republiken Polen, vilka kunde beröras geografiskt.
- 98 Tvärtemot vad klaganden har påstått var det av detta skäl som tribunalen fann att det omtvistade beslutet skulle ogiltigförklaras och inte enbart på grund av att principen om energisolidaritet inte nämndes i beslutet eller att beslutet var bristfälligt motiverat.
- 99 Eftersom den överklagade domen grundar sig på konstaterandet att det omtvistade beslutet antagits i strid med principen om energisolidaritet, är den fjärde grunden verkningslös.

Den femte grunden: Huruvida artikel 263 andra stycket FEUF åsidosatts

Parternas argument

- 100 Förbundsrepubliken Tyskland har i den femte grunden gjort gällande att tribunalen, i punkt 79 i den överklagade domen, åsidosatte artikel 263 andra stycket FEUF. Denna grund består av två delar.
- 101 Genom den femte grundens första del har klaganden gjort gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning genom att slå fast att det omtvistade beslutet inte visade att kommissionen faktiskt hade gjort en prövning av principen om energisolidaritet, trots att ett beslut som är felaktigt enbart ur formell synpunkt inte automatiskt ska ogiltigförklaras.
- 102 Enligt Förbundsrepubliken Tyskland ska beslut som är materiellt riktiga, trots att de formellt sett är rättsstridiga, inte ogiltigförklaras enligt artikel 263 andra stycket FEUF.
- 103 I den femte grundens andra del görs gällande att tribunalen gjorde en felaktig rättstillämpning genom att beakta Republiken Polens argument avseende det påstådda åsidosättandet av principen om energisolidaritet, vilket borde ha åberopats inom ramen för en talan mot beslut C(2009) 4694. Detta argument, som anfördes vid tribunalen inom ramen för talan om ogiltigförklaring av det omtvistade beslutet, har således anförts för sent och borde därför inte ha beaktats inom ramen för denna talan.
- 104 Republiken Polen och Republiken Litauen anser att överklagandet inte kan vinna bifall såvitt avser den femte grunden.
- 105 Republiken Lettland och kommissionen har inte yttrat sig över den femte grunden.

Domstolens bedömning

- 106 Vad gäller den femte grundens första del ska det påpekas att tribunalen, i motsats till vad klaganden har påstått och såsom påpekats ovan i punkterna 97 och 99, inte ogiltigförklarade det omtvistade beslutet på grund av bristande motivering. Tribunalen fann nämligen, i punkterna 83 och 84 i den överklagade domen, att det omtvistade beslutet hade antagits i strid med principen om energisolidaritet och att detta beslut följaktligen skulle ogiltigförklaras i den mån det innebar ett åsidosättande av denna princip. Härav följer att den första delen av denna grund är verkningslös.
- 107 Vad gäller den femte grundens andra del är det tillräckligt att konstatera att det omtvistade beslutet ändrade villkoren för det undantag som fastställts i beslut C(2009) 4694 och att det rör sig om två av varandra oberoende beslut, såsom tribunalen påpekade i punkt 57 i den överklagade domen. Denna punkt omfattas inte av överklagandet och Förbundsrepubliken Tysklands argument, att Republiken Polens talan mot det omtvistade beslutet hade väckts för sent på grund av att denna medlemsstat inte hade väckt talan mot beslut C(2009) 4694, kan följaktligen inte vinna framgång.
- 108 Härav följer att talan inte kan vinna bifall på den femte grundens andra del.
- 109 Överklagandet kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den femte grunden, eftersom den delvis är verkningslös och i övrigt inte kan leda till bifall av överklagandet.
- 110 Av det ovan anförda följer att överklagandet ska ogillas i sin helhet, eftersom det inte kan vinna bifall på någon av de anförda grunderna.

Rättegångskostnader

- 111 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna, som är tillämplig på mål om överklagande enligt artikel 184.1, ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats.
- 112 Republiken Polen har yrkat att Förbundsrepubliken Tyskland ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Förbundsrepubliken Tyskland har tappat målet, ska denna medlemsstat förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta Republiken Polens rättegångskostnader.
- 113 Enligt artikel 140.1 i rättegångsreglerna, som enligt artikel 184.1 i samma regler ska tillämpas i mål om överklagande, ska medlemsstater och institutioner som har intervenerat bära sina rättegångskostnader. När en intervenient i första instans, som inte själv har överklagat domen, deltar i förfarandet vid domstolen, kan domstolen enligt artikel 184.4 i rättegångsreglerna besluta att denna part ska bära sina rättegångskostnader.
- 114 Eftersom Republiken Lettland, Republiken Litauen och kommissionen har deltagit i förfarandet vid domstolen, ska de bära sina rättegångskostnader.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

- 2) Förbundsrepubliken Tyskland ska bära sina rättegångskostnader och ersätta de rättegångskostnader som uppkommit för Republiken Polen.**
- 3) Republiken Lettland, Republiken Litauen och Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader.**

Underskrifter

ⁱ — Punkten 43 i denna text har varit föremål för en språklig ändring efter det att texten ursprungligen gjordes tillgänglig på internet.